

Karel Van den Bosch
Hoofdredacteur

Het tweede nummer van de jaargang 2007 van het Tijdschrift voor Sociologie bevat drie artikels en een aantal boekbesprekingen. Twee van de drie artikels komen voort uit de Acco-Prijs van de Vereniging voor Sociologie. Pas afgestudeerden die minstens onderscheiding haalden op hun eindverhandeling, kunnen voor deze Prijs op basis van die eindverhandeling een artikel indienen. Zoals steeds wordt het artikel van de winnaar gepubliceerd. De redactie feliciteert Mieke Jansen met het winnen van de Prijs voor haar artikel 'De invloed van micro-economische opportuniteitskosten op de timing van het eerste kind'. Daarnaast bleek ook de inzending van Mieke Eeckhaut – na enige bewerking – publicatiewaardig. Ook het derde artikel in dit nummer is van de hand van een jonge onderzoeker (al staat hij al wat verder in zijn carrière), namelijk Ruud van der Meulen, die de invloed van lidmaatschap van sportverenigingen op de verbondenheid van mensen met medemensen onderzoekt. De redactie is verheugd dat het Tijdschrift voor Sociologie aldus een forum biedt aan beginnende onderzoekers, en hoopt dat anderen hen zullen navolgen.

De bekroning van het artikel van Mieke Jansen lijkt zeer terecht. Ten eerste betreft het een uiterst belangrijke en actuele materie: de combinatie van betaalde arbeid en zorg voor kinderen. Meer inzicht in de factoren die deze combinatie vergemakkelijken dan wel moeilijker maken is cruciaal gegeven de toekomstige vergrijzing, en de gewenste stijging van de arbeidsparticipatie onder het kleinere aantal actieven. Ten tweede benadert zij dit vraagstuk terecht vanuit een multidisciplinaire invalshoek: haar bibliografie bevat referenties uit zowel de demografische, als de economische, als de sociologische literatuur. Ten derde, en daarmee samenhangend, is haar artikel een toonbeeld van zorgvuldige analyse en interpretatie. Zij heeft een goed oog voor de diverse mechanismen via welke achtergrondkenmerken en de aard van de arbeidssituatie van de vrouw de timing van het eerste kind kunnen beïnvloeden en de interactie-effecten die deze mechanismen impliceren. In haar bespreking weet zij de gevonden resultaten op genuanceerde wijze te interpreteren in termen van haar centrale begrip, de micro-economische opportuniteitskosten van kinderen. Haar belangrijkste conclusie is dat hoogopgeleide vrouwen in zogenaam-

de carrièrebanen de komst van hun eerste kind uitstellen tot wanneer zij meer werkzekerheid hebben verworven. Dat dit gedrag – eventueel – aan beleidsinterventies gevoelig is, blijkt uit haar bevinding dat ambtenaren, ook wanneer zij hoogopgeleid zijn, veel sneller overgaan tot de komst van het eerste kind.

Het feit dat het artikel van Mieke Jansen alleen over vrouwen gaat en niet over mannen heeft natuurlijk te maken met de verschillende rollen van mannen en vrouwen bij de geboorte van en de zorg voor kinderen. Dit is natuurlijk te wijten aan het feit dat vrouwen kinderen baren en mannen niet, maar daarnaast is hierbij uiteraard ook de maatschappelijk bepaalde ongelijke rolverdeling tussen mannen en vrouwen van groot belang. Dit laatste is het onderwerp van het artikel van Mieke Eeckhaut, waarbij zij zich concentreert op een specifiek aspect van de vorming van de attitudes inzake geslachtsrollen, namelijk de invloed die uitgaat van de aanwezigheid van broers en zussen in het gezin, of, in één woord, van de siblingconstellatie. Het lijkt inderdaad plausibel dat jonge mannen die het grootste deel van hun leven hebben doorgebracht als oudste in een gezin met daarnaast nog twee broers, een andere houding inzake geslachtsrollen aannemen dan hun geslachtsgenoten die twee oudere zussen hebben. In recent onderzoek heeft deze factor weinig aandacht gekregen, kennelijk vanwege de lage kwaliteit en validiteit van vroegere studies. Het getuigt van enige intellectuele zelfstandigheid en moed om zo een onderwerp terug te activeren. Ook hier gebeurt de afleiding van hypothesen en de bijbehorende modelspecificaties uit de literatuur zeer zorgvuldig. De resultaten op basis van een enquête bij leerlingen uit de derde graad in een Gentse ASO school zijn echter éénduidig negatief: er wordt geen enkel effect van siblingconstellatie op de gemeten attitudes inzake geslachtsrollen vastgesteld. Hoewel natuurlijk enigszins teleurstellend voor de auteur, is deze conclusie theoretisch even belangwekkend als wanneer er wel een effect zou zijn gevonden.

Toeval of niet, het lijkt erop dat de bovengenoemde geslachtsrollen zich ook manifesteren wanneer sociale onderzoekers hun onderwerp kiezen. Waar de vrouwelijke auteurs in dit nummer zich bezighouden met de komst van kinderen (het is trouwens opvallend dat de inzendingen die in de laatste drie jaargangen van de Acco-Prijs werden gelauwerd of het hoogst eindigden, alle drie over dit onderwerp handelden, en alle drie van de hand van vrouwen waren) of met de relaties tussen vrouwen en mannen, richt Ruud van der Meulen zich op “de belangrijkste bijzaak in het leven”, namelijk de sport. Meer bepaald onderzoekt hij de invloed van lidmaatschap van sportverenigingen op de verbondenheid van mensen met medemensen in hedendaags Nederland. Uit de literatuur blijkt dat deze invloed zowel positief, negatief als neutraal kan zijn, of met andere woorden, sport kan zowel verbinden, verdelen als alleen maar tijd verdrijven. De vraag is van belang gezien enerzijds de wijdverbreide participatie aan sport in verenigingsverband en anderzijds de perceptie dat de sociale cohesie afneemt. De resultaten zijn, zoals meestal het geval is, genuanceerd. Personen die nu sporten of ooit hebben gesport, blijken vaker een grote

kennissenkring te hebben dan nooit-leden. Anderzijds is er geen effect op het veralgemeend vertrouwen, met andere woorden, omgang met bekenden via het sportverenigingsleven vergroot niet het geloof in de goedgezindheid van medemensen. Globaal genomen lijkt sporten in die zin alleen maar tijdverdrijf, maar zoals van der Meulen besluit, de invloed van lidmaatschap hangt af van de omstandigheden die leden ondervinden tijdens hun loopbaan.